

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.— „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročilnice se upravištvo ne ozira.

EDINOST

Oglasi in oznanila se računajo po 8 no vrnica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, smrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročilnice, reklamacije in inserate prejema upravištvo v ulici Carintia 25. Odpriete reklamacije o proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč.«

Vabilo na naročbo.

Ob začetku tretjega četrtletja vabimo svoje naročnike, da pravočasno ponovno svojo naročbo in da skušajo nam pridobiti novih naročnikov. Časi so resni in morda se nam bliža doba, ko bode narod slovenski krvavo potreboval neodvisnih glasil, zahtevajočih prava naša ne oziraje se ne na desno ne na levo. Nam je resna volja, pri katerih-si-hodi odnošajih brezobzirno zagovarjati narodni naš interes, a v tem boji trebamo duševne in gmotne podpore naroda. Kdor se torej strinja z našimi načeli, stopi hitro v naš krog.

Cena listu je:

za vse leto . gl. 6.—
za polu leta „ 3.—
za četrt leta „ 1.60

Uredništvo in upravištvo.

Govor posl. dr. Ferjančiča

v državnem zboru dne 13. julija 1890.

Visoka zbornica! Ni mi namen govoriti o običnih justičnih uprašanjih ali pa premetovati samo uprašanje justične reforme. Ako bi to hotel, zavelo bi me to, kar mislim povedati, predaleč; prositi bi moral pozornosti te visoke zbornice za predolgo, kar ne bi bilo umestno, kajti precej pozno je že. Sicer pa uprašanje justične reforme nikakor ni kako strankarsko uprašanje, ampak potreba, koja vsi občutimo, in prepričan sem, da označi mnogokateri, ki bode za menoj govoril, svoje stališče ob tem uprašanju.

Razmotrivanja moja spadajo pod naslov: „Justična uprava po kromovinah“.

Ali tudi tu hočem se omejiti — in sicer lokalno, ker se mi je dotekniti

samo onih doželj, po kojih bivajo Slovenci, in stvarno hočem se omejiti na jezikovno uprašanje.

V to me silijo na jedni strani neugodno stanje tega uprašanja po naših pokrajinah in na drugi strani izjave njeg. ekscelence gospoda justičnega ministra pri obravnavi njegovega resorta v proračunskem odseku.

Zastopnik naš v proračunskem odseku pritoževal se je na tem, da se pri sodiščih slovensčina ne uporablja v toliki meri, kolikor zahtevajo potrebe prebivalstva, išočega pravice; povedal je, da smo še le pri začetku poti do ravnopravnosti in je povdarjal, da se ne izvršujejo in uporabljajo niti naredb, že obstoječe ob jezikovnem uprašanju, koje naredb le v mali meri dopuščajo slovensko uradovanje.

Njeg. ekscelencia g. minister je na to izjavil, da hoče uveljaviti dotične naredb, ako se mu povedo posebni slučaji. Hvalježen sem mu na tej izjavi. Izrazil pa je tudi prepričanje, oziroma se dá to prepričanje izvajati iz njega izjav, da se izvršujejo naredb.

Naloga mi je torej, dokazati, da se njegov. ekscelencia moti in da imamo dovolj uzroka pritoževati se. Utegne kdo uprašati: so-li veljavne naredb, koje so se izdale ob jezikovnem uprašanju? Uprašanje to se je povodom družih slučajev temeljito premetrilo v govorih in pōtem časnikarstva.

Moja misel je ta, da — ako se dotična naredba strinja z obstoječimi zakoni — ni smeti niti uprašati, sme li vlada izdavat naredb, strinjajoče se s temi zakoni in to na podlagi člena II. državnih osnovnih postav o vladni in izvršbeni oblasti. Trdim torej, da so naredb brez-pogojno pravoveljavne in da se mora njih pravoveljavnost pripoznati tudi v instancah, ako so te naredb ne protivijo obstoječim zakonom, osobito pa državnim osnovnim zakonom.

Jezikovne naredb izdavale so se

In vsi so potrdili modremu svētu. g. poglavarja.

„Jutri zgodaj vas pokličem, da neopazovani pobegnemo“.

Drugo jutro jih pokliče na vse zgodaj, rekoč: „Alo! na noge! čas je za ubeg“. Brzo vstanejo, se oblečejo ter grede ven iz mesta, kakor da bi bili namenjeni iti za kratek čas na deželo.

Nikdo ni njihovega ubega zapazil. Ko so že silno veliko sveta obhodili, pridejo slednjič v neko deželo, kjer so našli vse hiše zaprte, a človeka ni bilo nikjer videti. Postali so že močno lačni in radi bi bili kje kaj jesti dobili — a kdo jim boče dal, ker ni bilo nikjer nobenega človeka!

Grede na nek holmec, in tu vidijo v veliki daljavi pred seboj grad, in okoli njega se je raztezalo mesto. Vsi veseli korakajo proti njemu, v nadi, da vsaj tamkaj dobe kacega okrepečila.

Pred mestom svetuje modri poglavar tovarišem tole: „Ne bilo bi dobro, če bi šli vsi skupaj v to mesto, kajti nemara bi nas spoznali kot vojaške begune; utegnili bi nas prijeti in ovaditi naši gosposki; pojdimo rajši po dva in dva, vsak od svojega kraja vanje, v sredi mesta pa se snidemo!“

skozi desetletja, reči smem tudi: skozi celo stoletje, za območja posamičnih višjih deželnih sodišč, ali pa za posamične dele območja višjih deželnih sodišč, za območja posamičnih sodišč. Tako se je godilo tudi pri nas.

Nočem govoriti o uravnanju družih nenemških jezikov, ampak le o naredbah, tikajočih se slovenskega jezika, in o izvrševanju teh naredb.

Najprvo mi je govoriti o naredbi z dne 27. oktobra 1850, izdani tedanjemu višjemu deželnemu sodišču celovškemu. V tej naredbi je rečeno — in to je treba posebno povdarjati — da je, kakor na Kranjskem, tako tudi na Koroškem, slovenski jezik sodni jezik, da je sestavljati zapisnike v slovenskem jeziku, ako se v kazenskih zadevah zasliševajo slovenske stranke in da ni smeti posluževati se tolmača, ako sodnik in zapisnikar jezik umeta. Ako ps zapisnikar ne ume pisati v tem jeziku in ako ni družega zapisnikarja pri roki, piše naj se zapisnik sicer v nemškem jeziku, ali pripomniti je v njem izrečno, zakaj se zapisnik ni sestavil slovenski.

Pozneje si dovolim pojasniti, kakó je dan danes po Koroškem, opetujem le, da se je v letu 1850 ta naredba izdala tudi za Koroško.

Naredba z dne 15. marca 1862 značila je za nas napredek, čeravno je tudi ta naredba predrtala jako ozke meje za uporabljavanje narodnega našega jezika pri sodiščih. Zahtevala je pa vendar le, da se v kazenskih stvarih izjave obtoženega in prič zapišejo slovenski. Naredba ta izdala se je deželniima višjima sodiščema v Gradcu in Trstu ter se dotika, kar se tiče Istre, tudi hrvaškega jezika. Izjave te je protokolovani slovenski, in če to ne: vsaj odločilna mesta izjave zabilježiti je v slovenskem jeziku.

To pa je omejeno le na one slučaje, ko so stranke le temu jeziku veče in se je le po možnosti tako ravnati. Rečeno je

V resnici se razkrope, ter grede vsak od svoje strani v mesto.

Poglavar in njegov tovariš gresta tudi od svoje strani vanje. Nista se malo čudila, ko tudi tukaj ni bilo videti nobenega človeka, hiše so bile vse, kakor zunaj mesta zaprte. Vse je bilo tiho, kot v grobu.

Gredeč vedno naprej, prideta do lepe in velike hiše, ki je bila vendar odprta.

Stopita vanjo, ali nikjer ne sročata nobenega človeka. Prideta v prvo nadstropje — tam sicer najdeta krasno okinčane sobane, a človeka nobenega. V drugem nadstropju je bilo ravno tako. Povsod sta najšla veliko lišpa po sobah, a ljudi, ali pa kacih jedil, katerih sta najbolj iskala, ni bilo nobenih. Še enkrat odpreta ncka stranska vrata, in tukaj najdeta v svoje veliko veselje v lepi sobi veliko okroglo mizo, na kateri je bilo dosti jedil za dva človeka.

Veselo se vsedeta ter jameta jesti, vedno pogledovaje, odkod pride kdo; toda ni bilo nikogar. Bala se posebno nista, kajti mislila sta si: toliko denarjev že še imava, da — če bi kdo zahteval — plačava, kar pojeva. K jedilom priloženi sti bili tudi dve smodki; po obedu prižgeta vsak svojo ter moško pušita. Po naključbi vzdigne eden izmed njiju krožnik,

potem, da je zapisnik o storjeni prisegi, ali naj formulo prisega, zapisati slovenski, kakor stranka prisega slovenski; in slednjč, da se slovanske ulege morajo vsprejemati in po možnosti tudi reševati slovanski. To nam je tedaj prinesla naredba z dne 15. marca 1862. Naredb to pa so takó tolmačili, da se tiče samo kazenskih stvari, ne pa civilnih, tako, da se je justično ministerstvo z naredb z dne 20. oktobra 1866 leta po robu postavilo omejavočemu temu tolmačenju. Dne 5. septembra 1867 leta izšla je pa naredba, tikajoča se samo Kranjske. Ta naredba zaukazuje, da se mora vse ono, kar je naredba z dne 15. marca 1862. odredila le po možnosti, izvrševati brezpogojno in brez teh stranskih vratic.

Take so bile stvari, predno je izšel državni osnovni zakon; in da-si je ta zakon se svojim obče znanim členom 19. izšel le malo mesecev po oni naredbi, vendar niso mogle ni naredb ni člen 19. vzdržati slovanskega uradovanja, kamo-li da bi je bili pospeševali. Nasprotno: celo začetke, ki so se storili, udušila sta neugodnost časa in zla volja posamičnih oseb.

Prišlo je tako daleč, in slovenski jezik je doživel to ponižanje, da so ga v letu 1880 kar postavili pred vrata sodišč, kajti spoznali so v nekom posebnem slučaju v drugi in tretji instanci, da je slovenska razsodba nična, koja ničnost je pogoditi uradnim potem, (Čujte! Čujte!) in da ni pravoveljavna. Na to je seveda morala nastati reakcija, zastopniki slovenskega naroda postavili so se po robu ter so interpelovali v tej visoki zbornici. Izšla je potem dne 18. aprila 1882 jako razsežna jezikovna naredba za naše pokrajine, koja odreduje — in to, prosim, naj si gospodje zapomnijo — da vse to, kar je bilo zaukazano ze Kranjsko, velja za vse območje višjega deželnega sodišča v Gradcu in sicer brez pristavka „po možnosti in izvedljivosti“ in brez omejitve na one stranke, ki so zmožne

in tu ugleda na njem, na zunajni strani dna, te-le besede zapisane:

„Nas je dvanajst, a vas dvanajst.“

Čudeča se tem besedam, pogledata tudi na druge krožnike — in najdeta na vsacemu isti napis. Nekaj časa sta ugrabala, kaj bi utegnilo to pomeniti — pa nista uganila.

Čas je tekel, in treba je bilo še ostalih tovarišev poiskati; zatoraj ustaneta ter gresta po mestu jih iskat. Vsa vesela si žvižgata in pojeta.

Drugi tovariši ju kmalo srečajo; vsi jezni in nevoljni, kajti niso mogli nič dobiti, ker je vse zaprto in prazno.

Tedaj uprašajo ta dva, kako je to, da sta postala tako vesela.

Sedaj povesta, kako sta se dobro nahranila v oni veliki hiši. Ostali tovariši tudi hočejo vsi iti v tisto hišo, meneč, da je morebiti tudi za nje pogrnjeno v kaki sobi.

Res grede vsi skupaj nazaj v omejneno hišo. Pridejo v ravno tisto sobo, kjer sta prej poglavar in njegov sodrug obedovala. Ta dva se sedaj nista mogla dosti načuditi, kajti bilo je na ravno isti mizi, na kateri sta onadva prej najšla jedila, za deset mož dosti jesti pripravljeno in zraven tega še za po vsacega ena smodka, — o čemur pa poprej ni bilo trohice sledu.

PODLISTEK.

Pravljica o dvanajsterih vojaških begunih.

(Slovenska narodna, z Gorenjskega.)

Zapisal v Ljubljani Rok. D. Gorski.

Nekdaj je bilo 12 vojakov, ki so si bili med seboj tako dobri, da bi bili težko eden brez družega izhajali.

Kar je eden rekel, so mu vsi drugi potrdili, in kar je eden vedel, so vedeli tudi tovariši; skrivnosti med njimi ni bilo.

Ali ko so drugi hudobnejši vojaki to lepo slovo med njimi zapazili, so jih začeli močno sovražiti, jim nagajati; tudi v škodo bi jih bili radi spravili — če bi jih bili le mogli.

Tedaj reče eden izmed dvanajsterih, katerega so med seboj nekako za „poglavarja“ imenovali, zbranim tovarišem:

„Dragi tovariši! Znano vam je, kako nas sovražijo sodrugi, in da nam ni moči več valed tega med njimi ostati. Svetujem vam toraj, da bi ubegnili ter tako postali vojaški beguni. Boljše bode živeti med tujimi ljudmi, kakor pa tukaj med takimi tovariši, ki nas sovražijo ter nam hudo žele!“

le slovenskega jezika. Po tej naredbi velja za Štajersko in Koroško vse ono, kar velja za Kranjsko.

(Dalje prih.)

V zlati Pragi.

III.

Ko so se razdelila stanovanja, sešli smo se v meščanski Besedi, kjer se je nagromadilo na tisoče Sokolašev. Mej gosti bila je tudi deputacija francoske gimnastiške unije. Poljskih Sokolov sešlo se je nad 300. Tu so si sinovi raznih slovanskih plemen podajali roke in si navdušeno nazdravljali! Burne ovacije so se prirejale tudi tu francoskim gostom, koji so si po svojem preljubem vedenju kar nakrat priborili simpatije nas vseh. Čutili smo se brate mej brati.

Druzega dne, v nedeljo, zapričela se je prava sokolska slavnost. Ob 8. uri zjutraj zapričele so vaje na javnem vežbališču, koje je merilo 11.975 qmt. Okoli vežbališča prirejane so bile tri tribine: glavna z 1200 sedeži in 100 ložami, vsaka za 6 oseb, druga tribina, v katere pritliču so bile gostilne in na kateri so vihrale zastave vseh sodelujočih sokolskih društev, in tretja tribina s prostorom za 1700 oseb. Mej tribinami in vežbališčem bil je prostor za stati. Prostora je bilo za 15.000 gledalcev. Na vežbališču samem bilo je prostora za 2800 telovadcev.

Prava javna telovadba vršila se je ob 4. uri popoldne. To vam je bila krasna impozantna slavnost, da si veličastnejše ne morete misliti. Nепреtržne so bile vrste prihajajočih: bilo jih je na tisoče in tisoče. Ob prihodu francoskih gimnastov, poljskih, hrvatskih in slovenskih Sokolov pozdravljalo je vse občinstvo burno in navdušeno. Ob polu 5. uri prijezdil je skozi glavni portal poveljnik vajam, gosp. Klenka, na vežbališče, za njim pa je korakal velikansk spreved 2910 Sokolov, koji so se udeležili javne telovadbe. Razvrščenje v 7 kolon in vse proste vaje izvršile so se uprav čudovito precizijo, takó, da smemo mirno vestjo reči, da je ni vojaške čete, koja bi v tem pogledu nadkrillila češko Sokolaše. Po dovršenih prostih vajah zapričela je tekmovalna telovadba. Občinstvo je bilo silno oduševljeno in to po pravici. Narod češki sme biti ponosen na te svoje sinove, ki so na sijajen način uverili ves svet, da je narod ta krepak, čvrst in zdrav skozi in skozi. Nam, ki nismo še nikdar videli telovadbe v tako ogromnih masah, zastajala je sapa: strmeli smo. Nehoté jeli

In zopet je bilo na zunanjem kraju dna, na vsacem krožniku zapisano:

„Nas je dvanajst, a vas dvanajst.“

Veseli se vojaki sedaj vsedejo in jedo. Niso še dolgo tam sedeli, in vrata se odpro, ter skozi nje pride ženska prekrasne postave. Bila je ukleta princezinja. Ta sedaj uprašá zbrane vojake, kako da so prišli v to deželo, katera je z njo vred — ukleta.

Vojaki jej odgovoré, da so vojaški beguni, in ker so bili lačni, so si tukaj poiskali jesti.

Princezinja jim na to reče: „Tukaj ste lahko celo, ako hočete. Imeli boste dovolj jesti in piti; če pristožite eno leto dobite še ob koncu lepo plačo, kajti s tem bi rešili celo deželo ukletja.“

Kakor pa ima vsaka služba svoje težave, tako jih ima tudi ta. Vsako noč bode k vsakemu v posteljo nekaj prilezlo poševat. Mučila vas bode radovednost, kaj da je, a Bog varuj, da bi se kateri te stvari dotaknil, ali hotel pogledati! S tem činom bi pogubili sebe, a tudi dežele bi ne rešili. Varovati bi se toraj morali močno.

In vsi vojaki so jednoglasno rekli, da ostanejo tukaj, ter da se bodo celo leto varovali.

Potem lepa princezinja odide.

(Konec prih.)

smo primerjati, kako se goji telovadba pri nas in kako tam gori. Vpeh temu primerjanju bil je za naša društva — da naravnost povemo — skrajno neugoden, žalosten. Z doseženim sijajnim uspehom dokazala so sokolska društva češka, da res služijo svojemu namenu, da vestno izpolnjujejo zadačo svojo, da res telovadijo, pokazala so, da jim Sokolstvo ni igrača, ampak da je poštevano kot prevažen faktor za fizično ojačenje in moralno vzgojo naroda. Nasprotniki slovanstva radi govore o „českých trdih buticah“ hoteč s tem smešiti narod češki. Toda na teh „buticah“ ni čisto nič smešnega: v buticah teh združeni so talent, trdna volja in vztrajnost. Narod češki uvažuje v polni meri resnico, da v zdravem telesu biva zdrava duša in zato goji narod ta telovadbo z vso gorečnostjo, zato so češki Sokolaši ljubljenci naroda. In kako je pri nas? Žalostno, žalostno! Velika večina za telovadbo spretnih članov naših telovadnih društev menijo, da so že storili svojo dolžnost, ako pošteno plačujejo svoje mesečne doneske in se morda udeležé kakega društvenega izleta, v resnici telovadi jih pa bore malo. In zato naša sokolska društva niso niti senca sokolskih društev čeških. Javna telovadba ob II. sokolskem shodu v Pragi počula nas je, da je sokolstvo pri nas še v embrijonalnem stanju, da smo še pravi pritlikovci in da še niti prav ne razumemo sokolske ideje. Ne prihaja nam na misel, da bi naša telovadna društva kedaj mogla tekmovali s češkimi; tako zahtevanje bilo bi krivično, ker so odnošaji pri nas povsem drugačni. Ali to pa je gotovo, da bi se lahko veliko več storilo, nego se stori, ako bi imeli pravo voljo in ako bi prav razumevali namen sokolske ideje. Dovršenost čeških sokolskih društev je za nas nedosežen ideal, ali kar moremo in kar bi morali doseči, je to, da se po možnosti bližamo temu idealu. Zato pa: učimo se od bratskega nam naroda češkega, posnemajmo ga vsaj v toliko, kolikor nam dopuščajo skromne naše razmere.

Tu smo govorili o sokolskih društvih samih, o njih zadači in o njih veliki koristi za okrepjevanje in za moralno vzgojo naroda. Prispevajočim delovanje naših sokolskih društev z delovanjem jednacih društev čeških priplavala nam je še druga grozna odurna slika pred oči. Videči, kako navdušen je ves narod češki brez razločka stanju za Sokolstvo svoje, premišljati smo začeli, kako se vedejo nesokolski slovenski krogi nasproti Sokolstvu. Mnogim se zdi to le brezpotrebna igrača, drugi so ledeno hladni, tretji mrze in smešijo Sokolstvo in četrti je — denuncirajo, češ, da sta v njem zapopadena brezverstvo in veleizdaja. V sramoto naroda slovanskega pojavili so se v nas celo denuncijantje, kličoči policijo na pomoč proti društvom sokolskim in zahtevajoči, da vlada stante pede razpusti grešna ta društva. Seveda je pri tem vplivala poleg zlobnosti tudi strašna ignoranca gledé na potrebe narodne vzgoje. Ignoranca ta pa je naravna hči tistega nesrečnega kozmopolitizma, ki je sedaj v Slovencih v velikem čisti in kojemu je namen napraviti iz nas mehko testo, koje bi vsakdo lahko mesil in mestil, kakor mu ljubo in drago. Zato pa se obračamo do vseh zavednih krogov slovenskih, osobito pa do našega razumnštva, da se, dokler je še čas za to, zavejo velike važnosti sokolske ideje kot faktorja pri narodni vzgoji in da se ne dadó begati po onih nesrečnih prorokih, koji na jedno stran niti ne umejo ideje te, na drugo stran pa ne bi hoteli, da se ljudstvo naše popne do višjega, krepkejšega narodnega vzleta, ker so v službi Slovanstvu ne ravno prijaznih krogov! Podpirajte sokolska društva, da postanejo čvrst član v krogu narodne naše organizacije!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državni zbor. V zadnjem listu omenili smo odgovora gospoda justičnega ministra na pritožbe posl. Ferjančiča. Ferjančičev govor priobčujemo doslovno na drugem mestu. Odgovor justičnega ministra Schönborna slóve:

Pričeti mi je z g. posl. drom. Ferjančičem, ki je včeraj prvi govoril. Izraževal je — to moram priznati — mirnim in zmernim načinom pritožbe in želje svojega naroda. Hvaležen sem gosp. poslancu, da je navel vsaj par posebnih slučajev in mi s tem omogočil, pobjliže se izjaviti. Popred se ni tako godilo, in osobito oni poslanec, ki sledi isti méri in je govoril v generalni debati, to je gosp. profesor Šuklje, je resnici za ljubo priznal, da sem tako-le odgovoril, ko je v proračunskem odseku trdil, da se jezikovni predpisi, kar se tiče slovenščine, ne spolnjujejo kakor poprej: „Prositi moram, da se mi navedejo posamični slučajji“. Te besede navel je povsem resnično, ali v svojem zopetnem odgovoru ni navel posameznih slučajev, ampak rekel je le: to bi moralo biti znano justičnemu ministerstvu, da je v dotičnih delih pokrajín že pravilo, da se ne spolnjujejo predpisi. No, tu si moram misliti, da ni težko navesti razlogov, ako je to ali ono že postalo pravilo; ali vzlic temu hočem — in gosp. poslanec Ferjančič mi je se svojimi pojasnili v to sam ponudil prilóžnost — tem stvarém obrádati pozornost svojo in paziti, da se spolnjujejo predpisi.

Javno mi je izpovedati, da nikakor ne izpolnim neke želje, izražene na skrajni levici te visoke zbornice. Posl. Steinwender rekel je namreč: „Še obstoje jezikovne naredbe, ki so nas toli vznemirile ter oškodovalé razne nemške interese; naredbe te morajo izginiti, vse jedno na kateri način: ali se izrečno odpravijo, ali se v bodoče ne izvršujejo, ali pa se jim odvzame nevarni značaj po dopolnilnih naredbah.“

Gospoda moja! Najprvo mi je reči: Gospodu poslancu je morda vse jedno, se-li kaka naredba izvršuje ali ne, nam pa, ki smo za to odgovorni, da se postave izvršujejo, ne sme biti vse jedno. Sicer pa obstoje še danes isti vzroki, radi katerih se je izdala naredba. Izjavljam torej, da vlada nima nikakor povoda, umakniti to naredbo, vsaj isto naredbo ne, katero menda misli gosp. poslanec. Gosp. posl. Ferjančič podal se je tudi na neko drugo polje, na katero stopiti smemo le z veliko previdnostjo. Rekel je namreč, da Slovenci bi bili povsem zadovoljni, ako bi se izvršili obstoječi predpisi, in vender se je potem dotaknil poglavja notranjega poslovanja in notranjega jezika in je menil, da je notranji poslovni jezik nedoločljiv pojem ter je nekako predlagal, da se na mesto tega pojava postavi jednotnost uprave. Povsem pravo je rekel, da je treba varovati vse ono, kar je potrebno za jednotnost uprave — za to pa treba jednotnosti jezika. Ali gospóda moja, s tem ne pridemo dalje, in menim, da je pojem ali izraz „jednotna uprava“ še bolj nedoločljiv, nego izraz „notranja služba“ ali „notranji poslovni jezik“. Izraz „jednotnost uprave“ je prej nek postulat ali neka tendencija, nego trdno določen pojem.

Kar se tiče notranjega poslovnega jezika dozvoljujem si o tem spregovoriti par besedi, prosim pa pomisliti, da se to ne nanaša samo na sedanji trenotek, ampak na marsikaj, kar smo že popred čuli, na izjave, ki so bile izgovorjene pri družih zborovanjih, na pr. v deželnem zboru češkem, na mnogobrojne članke, koje so prijavili razni listi različnih strank itd. Neposredni povod k temu dal mi je vsakako govor g. poslancu Ferjančiča.

O tem menda ni dvombe, da k službenemu jeziku spada službeni promet, kakoršen se vráí v notranjem poslovanji posamičnih

oblasti in mej posamičnimi oblastimi; na drugi, rekel bi, nasprotni strani je pa ono, kar kateri si bodi urad, izvršujoč svojo oblast, ustmeno ali pismeno direktno strankam prijavlja. Res je pa, da gledé na to točko niso predpisi povsem jednaki.

Res je, kar je rekel gosp. poslanec, da je uprašanje to le deloma urejeno; urejeno je različno glede na posamične dežele, da celó gledé na območja posamičnih sodišč, tako na območja višjih deželnih, kakor okrožnih sodišč. V nekaterih deželah je uredba popolnejša, v družih je nekoliko zaostala, opomnim pa le, da je uprašanje to gledé Galicije skoro rešeno. O Češki spregovorim morda pozneje. Težavneje je navadno gledé malih dežel, kjer je več jezikov nego dva. In uprav Primorska, koja se je omenjala danes in včeraj, pripada tem deželah, kajti čeprav nekateri poslanci govore le o slovanskem jeziku, vedó vender prav dobro, ker jim je bolj znano nego meni, da so tam štirje jeziki, namreč poleg nemščine in italijanščine tudi hrvaščina in slovenščina.

Vlani sem menda že dokazal kaka težava je, ako treba najti večje število uradnikov, večih vseh štirih jezikov v govoru in pismu.

Pri teh razmerah ne preostaja družega, nego na to delati, da se pospešuje učenje jezikov, in paziti pri namesčevanjih, da se zadosti potrebam posamičnih slučajev, da se ne zaide v konflikt s potrebami prebivalstva in jednako pravnostjo, zajamčeno po državnih osnovnih zakonih.

To bi bil torej odgovor gospoda Schönborna; odgovor ta denemo pozneje na rečeto.

V seji dne 16. julija poročal je posl. Siegmund o predlogu posl. Burgstallerja radi premembe postav o hišnem davku za Trst in je predlagal resolucijo, s koje se vlada pozivlje, predložiti novo postavo, po kateri se davek za stanarino v Trstu skozi 15 let ne bode pogresivno večal in bi odbitek za vzdrževanje znašal 30 od sto. Resolucija ta se je vsprejela. Mesto 3 Mladočehov, koji niso vsprejeli izvolitve v delegacijo, izvolila je zbornica jednega Staročeha, jednega Nemca in jednega fevdalca za delegate. Zbornica je potem rešila razne peticije in poročilo odseka za živinske kuge. Podpredsednik Chlumetzky se zahvali poslancem na trudoljubivem delovanji in članom vlade na njih sodelovanji. Posl. Javorski se zahvali podpredsedniku na nepristranskem vodstvu obravna kar se je seja zaključila.

Različne vesti.

Volitve v delegacijo. Izvoljeni so: za Kranjsko Šuklje, namestnik Klun; za Istro Bartoli; za Goriško Jordan; za Trst Burgstaller, za Dalmacijo Klaič.

Cirilo-Methodijski dar hrvatskih kmetov iz Lanišča v znesku 9 gld. 50 kr. nas je posebno razveselil, kajti priča nam jasno, da tudi preprosti kmet hrvatski spoznava, da je slovenska in hrvatska stvar nerazdružljiva, da imamo Slovenci in Hrvati eno ter isto nalogo, medsebojno se podpirajuč osvoboditi se kulturno in materialno od skupnega nam nasprotnika. Zau-pajoč v svojo moč ter z druženiimi silami moramo konečno doseči svoj namen. Ker smo od hrvatskih rodoljubov prejeli ter v našem listu objavili že več Cirilo-Methodijskih darov, ne moremo si kaj, da ne bi o priliki, ko nam je preprosti hrvatski kmet pokazal, da treba, ako hočemo ideje, za katere se navdušujemo, ne samo deklamovati, ampak tudi po svoji moči zanje žrtvovati, ne obrnili pogleda okrog po slovenskih deželah, da vidimo, kako se tam dela za to, kar je nam najdražje in najpotrebnejše. Poziv k nabitranju Cirilo-Methodijskih darov našel je le

toliko odziva, da ga je en list samo ponatisnil, drugi pa omenil ga z dvema vrticoma. Do danes ni še noben ljubljanski list objavil, da bi se bilo kje na Kranjskem nabralo niti noviča v ta namen! Mesto prijav denarnih darov, prinesli so nam tamošnji listi obširne in navdušene spise o kresovih, katero so netili večer pred sv. Cirilom in Metodom po vseh hribih v okolici ljubljanski. In kakor je videti zadoščeno je s temi kresi tamošnjim rodoljubnim težnjam. Nam se vidi stvar precej drugačna. Kresi na predvečer sv. Cirila in Metoda imajo na Koroškem, kjer je narod še nezaveden in neprobujen svoj pomen. v Ljubljani in po Kranjskem sploh pa jako malo ali nič. Ne na hribih, v arcih svojih zanetite plamen prave ljubezni za našo sveto stvar. Ljubezen vaša pa bodi požrtvovalna ter se nam kaži v delih ne pa v lepih besedah, te nam ob narodni periferiji prav nič ne pomagajo. Središče naše bi nam moralo v vsakem obziru dati lep vzgled ter nam prednjačiti v vsem. Nadjamo se, da bode Ljubljana to hibo še letos popravila. Še vedno je čas nabirati Cirilo-Metodejske darove. Ako so pa tamošnji rodoljubi tako omrzli, da nikdo ne mara začeti s tem, stopi naj tej stvari, kakor pri nas v Trstu načelnštvo naših podružnic v Ljubljani pa sl. vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. Kakor so pri nas načelnštva prva darovala, daruje naj v Ljubljani slavno vodstvo prvo, in upati smemo da najde v Ljubljani posnemalcev. Duhovniki po deželi pa naj si vzamejo nekatere hrvatske duhovnike v Istri za vzgled ter naj, kakor oni, sami kaj žrtvujejo ter vnujajo druge k žrtvovanju. S tem bode narodu našemu res pomagano!

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti, oziroma za otroški vrt v Rojanu, nabralo se je iz pušice gosp. Josipa Per tota v Rojanu 7 gl. 80 kr.

Za ubogo udovo z deveterimi otročiči podaril je gosp. Dragotin Kravos 1 gl. Bog plati!

Konec šolskega leta na slovenski šoli pri sv. Jakobu. Ob 7. uri smo šli z mladino k zahvalni sv. maši, pri kateri so lepo peli naši otroci. Vse polno je je bilo starišev in drugih gospodov in gospic. Sl. vodstvo v Ljubljani je zastopal častiti g. dr. Vošnjak, blagajnik družbe, al. načelnštvo v Trstu pa ó. g. prof. in dr. posl. Vek. Spinčić. V otroškem vrtu smo se prepričali, da je vrtnarica gdna. Nadliškova se ljubeznjivo in potrpljenjem dosegla zares lep uspeh. V prvem razredu smo imeli priliko čuti, kako se naši otroci naučili lepo čitati, računati in pisati. Gosp. Kiferle imel je gotovo trud, predno je prišel do tega vapeha. V drugem razredu so otroci že bolj pogumno odgovarjali in iz pisank, rač. zvezkov in risank se je vsakdo lahko prepričal, da je gdna. Delkin pridno delala skozi celo leto. V tretjem razredu, smo bili prav zadovoljni. Tu se sme od učencev že več zahtevati in mislim, da so navzoči gospodje in naši slovenski stariši že v tem kratkem času prepričali, da so otroci dobro odgovarjali iz raznih predmetov. Iz predloženih zvezkov je bilo razvidno, da so marljivo reševali pismene domače in šolske naloge in tudi lepo risali. V vsakem razredu je ó. g. dr. Vošnjak ogovoril otroke ter jih pohvalil in jim razjasnil pomen Cirilo-metodejske družbe ter jih vspodbujal, da naj bi tudi v prihodnje napredovali, ker to bode njim v korist, učiteljem v veselje, družbi pa v čast. — Najpridnejši vsacega razreda so bili obdarovani. V I. razr. je dobilo 17, v II. pa 12 učencev molitvenike v dar. V III. razr. je bilo tudi 12 obdarovanih z lepimi knjigami raznega obsega. Darila je poslalo sl. vodstvo iz Ljubljane. Ne smem o tej priliki zamolčati lepe zbirke izpostavljenih ženskih del. Stariši in drugi gospodje, kateri so ogledali ta prav dobro izvršena dela, so se pohvalno izrekli o naši učiteljski ročnih del, gdni. Delkin. Da popolnim dopis, naj še povem, da je obiskovalo v tem letu našo šolo in sicer:

I. razr. 53 dečkov, 40 deklic; v II. razr. 44 dečkov, 24 deklic in v III. razredu 34 dečkov, 23 deklic. Skupaj 134 dečkov, 87 deklic. Skupaj učencev in učenk 221. V otroškem vrtu bilo je nad 65 otrok. Vseh skupaj je torej bilo 286 otrok.

Tu imate, dragi rodoljubi, radodarni Slovenci in Slovenke, obresti za vašo denarno podporo, katero pokladate na narodni žrtvenik, in vse to v korist slovenski mladini, katera bi brez vas bila gotovo izgubljena.

Vabilo na izlet v Nabrežino, katerega priredi telovadno društvo „Trž. Sokol“ v nedeljo, dne 26. julija t. l. o priliki slovesnega otvorjenja tamošnjega „Bralnega društva“. Ob 5 1/2 uri pop. je v Nabrežini v prostorih gospoda Tanceta veliki koncert pri katerem sodeluje tudi tamb. zbor našega društva. Vpored: 1. Nagovor predsednika. 2. Iv. pl. Zajc: „U boj!“, moški zbor. 3. Katkič: „Grand potpourri bolgarskih narodnih pesni“, udara tamb. zbor telov. društva „Trž. Sokol“. 4. Zajc: „Na straži“, moški zbor se samospavom baritona. 5. „*“: „Sarafan“, ruska narodna pesem, udarata sokolski in proseški tamburaški zbor. 6. H. Volarič: „Za dom“, moški zbor. 7. M. Farkaš: „Venec hrvatskih narodnih pesni“, udarata sokolski in proseški tamb. zbor. 8. Hajdrih: „Slava Slovincem“, moški zbor. Vse pevake zbere pojo skupno Nabrežinski in Proseški pevci. — Bratje „Sokol“ so vabljeni, da se udeležijo tega izleta v mnogobrojnem številu v društveni opravi. Odhod je ob 2. uri pop. z zabavnim vlakom do Bivija. Tu bode slovesni sprejem in potem odhod v Nabrežino. Izletniki se povrnejo v Trst ob 11. uri zvečer iz Bivija. Voznina tje in nazaj v II. razredu 55 kr., v III. razredu 40 kr. za osebo. Vstopnina h koncertu 20 kr.

Mestni magistrat ljubljanski in županija v Iderskem. Slučajno prišli sti nam v roko dve delavski knjižici: jedna izdana po mestnem magistratu ljubljanskem in druga po županstvu v Iderskem na Tolminkem. Podatki v poslednji knjižici so zgolj slovenski, oni v knjižici mestnega magistrata ljubljanskega — o katerem hudobni svet trdi, da je v rokah slovenskih radikalcev — pa zgolj nemški. S tem pa še nismo pri kraji. Pečat občine Iderske je pošteno slovenski, oni magistrata ljubljanskega je pa nemški — pilepni pečat je seveda tudi nemški. To bi torej bila paralela mej Ljubljano in Iderskem, na kojoj pa ljubljanska gospoda nikakor ne smejo biti posebno ponosni. Kaj naj si misli neslovenski svet o značaju mesta ljubljanskega, ako dobi take nemški pisane in potrjene knjižice v roke? Žalostno, da borna kmečka občina nadkriljuje središče naše, kar se tiče doslednosti v pospeševanju jezikevne ravnopravnosti!

Italijanski jezik v Barkovljanski cerkvi. Piše se nam: Predzadnja seja tržaškega mestnega sveta je bila za Barkovljane velepomembna. Kakor že znano, odločil je magistrat primerno svoto denarja, s kojoj bi so pomagalo sezidati Barkovljanom prepotrebno novo cerkev, a edino s pogojem, da se more v tej cerkvi vsaj vsako drugo nedeljo italijanski propovedovati! Gospodje bi radi uverili svet, da je občina Barkovljanska italijanska. No, kolike dobrote podeljuje mesto naši občini, razvidno je iz sledečega: Krčmarji spadajoči pod Barkovljansko občino, plačevali so dosedaj čez 28.000 gl. davka na leto. Kje so pa še drugi davki? Smelo rečemo, da bi si Barkovljani lahko sezidali veličastno cerkev samo se celokupnim davkom, uplačanim v teku 8 let, zraven tega še krasno šolsko poslopje in prepotrebni „Narodni Dom“! Pri vsem tem pa bi jim gotovo toliko ostalo, da bi si mogli vzdrževati birača in posebe še jednega ali več poljskih prepotrebniš čuvajev, dočim dosedanji čuvaj ne služi občine, ampak nekega družega. Včasih omenjamo v naših listih, da nas poznajo naša gospoda le tedaj, ko je treba

pravke plačevati. Ali temu ni tako. I takrat, ko plačujemo krvavi davek, nečemo nas pripoznati kot Slovane, misleči, da mora biti vsak, v tržaški občini uplačani najmanjši davek, uplačan le od čistih Italijanov. Dotični magistratni gosp. niso gotovo pomislili na posledice, katere bi nastale po uvednji italijanske propovedi v Barkovljansko cerkev. Gospodje naj pomislijo na dogodke zadnjih let, na Barkovljanske izključno slovenske in vrlo narodne občinarje in morda, da se jim ohlade prevroče buče. V Barkovljah je sedaj na dnevnem redu zadeva glede namerovane italijanske propovedi. Od ust do ust gre glas, da se Barkovljani ne prodajo za tisočake. Vse domače občinstvo je trdnega menenja, da raje naj ostane sedanja stara cerkev, nego da bi se, v novi propovedovalno italijanski. Opozarjamo na to slavno vlado, opozarjamo tukajšnji ordinarijat, kajti s trdo izrečno željo celokupnega občinstva se ni šaliti! Vsak nepremišljeni korak storjen v tem obziru, imel bi gorostasne posledice, katerih ne bi mogli poravnati z vsako prazno frazo. Uničivši nam narodne šole so se spravili nad cerkve, vedoči, da ima naš jezik le tu še nekoliko zaslonbe. Pričakovali smo, da se bodo naslanjali magistratni gospodje na zadnjo statistiko, ko bodo utemeljevali svoj predlog gledé italijanske propovedi v Barkovljanski cerkvi. Našteli so res nad 400 Italijanov! Barkovljani pa so zračunali natanjčno razmerje Barkovljanskih prebivalcev in so dognali, da je med 2.800 prebivalci Barkovljanske župnije komaj okoli 100 Italijanov, in še med temi je do 40% podanikov iz lačne kraljevine. Da se pa barkovljanski nekdo poteguje za italijansko prepoved, to presega že vse meje. Tega človeka ne vidiš v celem letu ni enkrat v cerkvi; tudi ob priliki procesije sv. R. Telesa ga ni bilo, čeravno je celo magistrat poslal svojega zastopnika. Take so razmere v Barkovljah. Na te razmere opozarjamo tukajšnje namestništvo in ordinarijat. Mislimo vendar, da se bode jemalo ozir na naše izjave, kajti pisec teh vrtic je prepričan, da, pišoč te vrtice, govori v imenu celokupnega in le pravega domačega Barkovljanskega občinstva. Menenje ljudstva bi morali vendar bolj uvaževati, nego glasovito tržaško časopisje. V Barkovljah gre le jeden glas: Italijanska propoved se ne sme nikoli vršiti v naši cerkvi! S tem sklepam. Dotične strani naj si pa to zapomnijo.

Od sv. Jakoba. Dno 12. t. m. poslovil se je od nas preč. gosp. Mlakar, kaplan tukajšnje župnije. Odšel je za župnika v Istro. Bil je vzoren duhovnik in izvrsten govornik, kar mora vsakdo priznati. Bil pa je tudi nevstrašen in pošten narodnjak, ki je vsakemu svoje privoščil in se za zatirane tudi potegoval. Ne na levo, ne na desno, ampak vsakemu svoje! Kdor tako dela, ta je mož na svojem mestu in to je bil preč. gosp. Mlakar. Bog ga živi in ohrani, v korist cerkve in naroda!

S Pomjanščine se nam piše: Volitve občinske imamo pred durmi. Politične oblastnijske prosimo že zdaj, da pazijo na red in nepristransko postopanje; kajti strogo bodemo pazili na vse, posebno ako vidimo, da se je nekdo prenačil in prevrnil proti resnici, kakor se je svojočasno na Tolminkem dogodilo. Utegnil bi naleteti na kakega ovna.

Ovčice so mirne in pohlevne živali božje, ki potrpe, če jih tudi po krivici udariš. Toda oven se zna braniti se svojima rogovoma; kar stori on, vodnik, store za njim vse ovce po redu.

Dosedanja mogočeža nam ne smeta še nadalje gospodovati. Pravijo, da sta odstopila oba — laška finta! Te že poznamo tiček slepi in pa tičarja, ki te je oslepil, — da nič ne vidiš. Nstavljati neosnovane tožbe proti duhovnikom ter jih

pótem c. kr. okrajnega glavarstva c. kr. namestništvu v Trst pošiljati, to še znasta, za to še nista odstopila!

Občinarji! na noge! Ne dajte se nikar slepiti! In kako slepi nasprotna stranka! Dne 12. t. m. pregledovali se Pomjansko cerkev, češ, da je bodo prezidali in zraven tega še vrnili znanih 500 gl. Tedaj vse so pregledali, vse bodo zidali, dokler ne minejo volitve, samo farovžov in šol ne, kajti duhovniki in učitelji so toli pogumni, da odpirajo ljudstvu oči. Tacih nasprotna stranka noče; ti so jim na poti, kajti le neumno in nevedno ljudstvo da se za nos voditi. — Tedaj, ne dajte se preslepiti; dosti hudega ste prestali, dosti krivic se nam je godilo! Proč z jarmom, ki nas je žulil! Za to določenega dne pridite vsi na voliče v Pomjan, vsi vsi zakličite eno glasno in navdušeno: „Gospodarji smo na svojih tleh ter imamo po postavi, katero so nam podelili presvetli cesar Franc Josip I. dne 20. oktobra 1860, pravico izbirati si svoje močje po prepričanju, in ne za denar, katerega bi nam utegnili kdo ponujati!“

Na noge tedaj! ne udajte se, ne udajmo se, in zmaga je naša!

Naša stvar je pravična in Bog se nas bode usmilil. Vse za Boga, vero in domovino! Dobri Bog in sreča junaška nam pomozita, da vržemo nasprotnega nam zmaja!

Pagatultimo!
V Rojanu pri Trstu vršila se je minolo nedeljo slovesna procesija v čast cerkvenim patronom sv. Mohora in Fortunata. Ob 7. uri zjutraj bila je v cerkvi slovesna sv. maša, pri kateri je popeval lepo latinsko mašo močan pevski zbor društva „Zarja“; na to se je jela pomikati procesija po precejšnjo okrašenem prostoru. Na vsej poti, koder je hodila procesija, opazili smo samo jeden v istini krasen slavolok, simbolično napravljen iz samih cvetic z znamenji vere, upanja in ljubezni in s slovenskim napisom. Na straneh stihu vihrali dve zastavi — avstrijska in slovenska trobojnica in mnogo družih, po največ slovenskih zastavic. Stal je pred vhodom na Škalasanto ter pričal, da se prebivalci iste zavedajo vere in narodnosti. Sem ter tja bilo je videti tudi družih slovenskih zastav v dokaz, da se Rojančani sploh zavedajo svoje narodnosti. Vendar bi pa želeli, da se v tej procesiji v najbližnji župnji Trsta prostori lepše odličijo kakor se na pr. vsako leto v prijaznem sv. Ivanu, kjer je letos vsa vas bila prepletena z cveticami, zelenjem, slavoloki in nebrojnimi zastavami, takó, da je človeka v srce ganilo videčega toliko zanimanje našega ljudstva za verske obrede. V istini smemo svetoivansko procesijo prištevati najlepšim glede na okrasbo in lepoto, ne le v Trstu in njega okolici, temuč daleč na okoli nismo videli enake. Ako bi se ljudstvo, z druge strani pa cerkveno predstojništvo nekoliko bolj pobrigala, gotovo bi se dalo tudi v Rojanu in drugod po okolici kaj enacega napraviti, Bogu v čast in ljudstvu v versko potrjenje. Tudi pokanja iz možnarjev, ki je navadno svečanost poveljavalo ni bilo; celo toll milo pritrkavanje iz zvonika, ki je našemu ljudstvu toliko ljubo in kaj prijetno uga-jajoče njega srečo, se je deloma opustilo. Pač pa smo videli letos vse otroke in nekatere ženske s svečami v rokah — kakor bi ne bila zadosti neskončna nebeška solčna sveča, ki osobito sedaj v mesecu juliju z neba prav dobro pripeka in žge. Primerno maloštevilno je bilo ženstva v krasni narodni noši, pač pa so nekatera dekleta nosila polumestne „palto“ in široko nacifrane ovratnike — v tem ko smo pri sv. Ivanu divili se na krasni dolgi vrsti narodno oblečenega ženskega spola. Škoda, da se ta tako lepa noša v okolici čemdalje bolj opušča. V procesiji sami peval je ubrano in krepko omenjeni pevski zbor „Zarje“ in sviral močen oddelek vojaške godbe. Pred nebom in za nebom stopali sti dve krdeli c. kr. pešcev. Zastopnikov oblastnij nismo opa-

zili, ako se po pomoti ne vštava mej te orjaška postava rojanskega podkapovile v fraku in belih rokavicah, ki je pobožno hodil za nebom, ter menda zastopal mestni magistrat. Tudi deklic s koški, polnimi cvetic, kojih smo pri sv. Ivanu videli dolgo krčelo, bilo je v Rojanu le malo, pač pa smo opazili dolgo vrsto deklic v mestni noši, koje pa menda niso bile okoličanke. Udeležba je pa bila mnogobrojna iz mesta in okolice. Procesijo vodil je častiti gosp. Varto.

Iz Slavinske župnije na Notranjskem se nam piše: Sveta dolžnost mi je, zopet govoriti o velikodušnem daru poznanih rodoljubov Josipa Gorupa in Frana Kalistra. — V poslednjih dveh letih govorila smo šestokrat o prekrasni šolski zgradbi Slavinski, ki je dar imenovanih dveh plemenitih gospodov. Ali neprijetno nam je bilo čuti iz marsikaterih uct.: „Res zgradba je krasna, ali izvršila bi se bila lahko že zdavna, temveč, ko se ne gradi s pičilimi priroki faranov, ampak po radodarnosti imovitih gospodov“. — Kdor tako govori, ne pozna razmer. Gotovo vem, da bi bila rečena gospoda par tisučakov več potrosila, da bi bila šola že lani dovršena, toda o tem mi ni namen govoriti. Pač pa morem z veseljem poročati, da bode zgradba v 14 dneh povsem dovršena in da se s pričetkom novega šolskega leta prične pouk mladine v poslopji tem.

Faranom mora se pač srce v veselju topiti, ko vidijo zračno to poslopje. Bivanje v tem poslopji pospeševalo bode telesno zdravje pohajajoče je mladine. Hvaležni moramo biti ter vsklikniti: „Bog plati na tem in onem svetu velikodušnim dobrotnikom našima, gospodoma Franu Kalistru veleposestniku v Trstu in Josipu Gorupu, veleposestniku na Reki“.

F. G.

Brivca 13. številka izide danes.

Slavno uredništvo „Edinosti“!

Sklicujoč se na §. 19. tisk. zak. Vas mljudno pozivljemo, da sprejmete v svoj cenjeni list nastopni

popravek.

Ni res, kakor pišete v svojem listu z dne 8. t. m., št. 54, pod rubriko „Različne vesti“ in nadpisom „Gospodarji pozor“, da je v Povirju na Krasu in po drugih sosednih vaseh hodil okolo zavarovancev banke „Slavije“ nek notranjski poštar, loveč jih v zavarovanje k „Feniksu“ s zviždanci, češ, da je to cesarska zavarovalnica.

Res pa je, da je ta c. kr. poštar v družbi kranjskega glavnega zastopnika in nekega uradnika v vaseh tamošnje okolice nikakor pa ne v Povirju, kjer ni niti bil pošteno in trezno pozval nekatere gospodarje, naj se zavarujejo pri „c. kr. privilegovanem Avstrijskem Feniksu“ ne pa pri cesarskem „Feniksu“, kakor je tudi res, da je več vrlih naših Kraševcev pristovoljno in brez vsakega prigovora v zadnji čas prestopilo od „Slavije“ k „Feniksu“.

Ni res tedaj konečno, da se ta c. kr. poštar kot „Feniksov“ okrajni zastopnik teh ali sploh katerih laži poslužuje pri vprejemanju zavarovanj za „Feniksa“.

V Ljubljani dne 13. julija 1891.

Spoštovanjem

glavni zastop za Kranjsko c. kr. privilegovane zavarovalnice „Avstrijski Feniks“.

Poslano. *)

Slavnemu

ŽUPANSTVU

v Ajdovščini.

Preteklo je že dva meseca, kar se je necega dne pri pumpanju vode na trgu pokazalo, da je voda bolj umazana kot navadno. Istega dne popoldne zbralo se je sl. županstvo pri pumpi, ogledalo vodo ter ukazalo, da se pumpa nemudoma z železno verigo zapre. Poslalo je tudi posodo vode v Gorico, da se analizira. Sl. županstvo je s tem činom molče izreklo sum, da je

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

voda vsled primešanja kakih kemikalij onesnažena. Bolj vroče glave trdile so celo, da je voda zastrupljena. Čakali smo, da se nam naznani rezultat analize, toda — zaman. — Pred 14 dnevi, in sicer v „Edinosti“, prašal in prosil je ajdovski občan v imenu mnogih sl. županstvo, naj nam vendar naznani, kako je z stvarjo. Zopet čakamo, a zaman, odgovora. Prošnje in želje naše vandrajo po navadi v koš. Sl. županstvo je s tem, da je ukazalo pumpo zapreti vzbudilo v nas strašni sum, da se nahajajo v naši sredini hudodelci najhujše vrste, ljudje kateri z primešanjem kemikalij ali celo strupa vodi v javnem vodnjaku, bližnjemu po življenji strežejo. Zahtevamo toraj od sl. županstva, da nam nemudoma naznani, je li ta sum opravičen, da smo v bodoče previdni in nakane teh hudodelnikov s protisredstvi uničimo. S prošnjami nismo dosedaj nič opravili, v bodoče hočemo zahtevati, ker sl. županstvo naj ve, da je ono po občinarjih in radi občinarjev tu, in ne naopak.

Ajdovščina, 15. julija 1891.

Stedijo podpis.

*) Za stvari pod tem naslovom je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu postava veleva.

Listnica upravnistva.

Sl. Čitalnica Kriško od poslanih nam 4 for. uračunili smo 3 gid. za zastano nam drugo polletje 1890, 1 gid. pa na račun 1891. Sl. čitalnica v Skofji Loki več vposlanih nam — 75 kr. upisali smo vam na račun 1892. I. G. J. Pertot, Bazovica: Poslano vpisali smo vam za II. četrtletje, kajti plačano je bilo, kakor je iz naših knjig razvidno samo za I. četrtletje. G. Ant. Pakiz, Lokva: Do sedaj smo prejeli od Vas skupaj 5 gid. 10 kr. ako nam dopošljete še — 90 kr. poravnana bode računina za celo leto 1891.

Candee-ve škropilnice

proti peronospori od mnogih strani za najboljše spoznane, se dobivajo le pri Živic in družb. v Trstu — 20 ulica Zonta 5

po lanski niski ceni. — Dobivajo se tudi izvrstne žvepljalke za trte in in vsakovrstni stroji za kmetijstvo; mlatilnice in čistilnice za žito, stiskalnice za grozdje in tropine, mlinci za grozje, sesalke itd.

Priporoča se omenjena tvrdka vsem rojakom za obilne naročbe.

Zbirka

DOMAČIH ZDRAVIL,

2-3

kakor jih rabi

slovenski narod.

S poljudnim opisom

človeškega telesa

Dobiti je v Celji pri založniku Dragotin Hribar-ju. Cena 40 kr., s pošto 45 kr. — Na prodaj je tudi v „Katališki bukvarni“, J. Giontini-ju in M. Gerber-ju v Ljubljani.

Prekupei dobijo popust.

Ulica Barriera br. 4 Trst prodavaju se za najnižje cene vienci za pogrebe,

odjela za andjelice,

3-24

mrtaški lisovi, voščane sveče, umjetno cvieče, predmeti mrtaški za djecu i odrasle itd. itd. Pokorni Montanelli.

Tinktura za želodec,

katero iz kineške rabarbare kerhlikovcovega lubja in svežih pomerančnih olupkov prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, je mehko toda ob onem uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zaboječkih po 12 in več steklenic. Zaboječkih z 12 stekl. velja gl. 1.36, z 55 stekl. 5 kg. teže, velja gl. 5.26. Poštno plača naročnik. Po 15 kr. stekleničico razprodajajo se v vsih lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 25-2

KWIZDE izklj. priv. **restitucionalni fluid**

(voda za pranje konj).

Se uporablja že 30 let z najboljšim uspehom po hlevih raznih dvorov, večjih hlevih civilnih oseb in vojaštva v okrepčanje pred hudimi napori in zopetno okrepčanje po naporih; ako se noga zvane ali izpahne, ako postanejo mišice trde itd. vsposoblja konja za posebna dela pri vezbanju konj (Training.)

1 steklenica gid. 1.40.

Pravo se dobiya le pod zgornjo varstveno marko po vseh lekarnah in drogerijah Avstro-Ogerske. Razpošilja vsaki dan glavna zaloga

Franz Joh. Kwizda,

c. zr. avstrijski in kralj. rumunski dvorni dobavitelj. Kreisapotheker, Kornenburg bei Wien

Griena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazob, zadavica, rora, zapala ustijuh itd. mogu se u kratko vrijeme izliečiti rabljenjem NADARENIH 3-8

Prendinijevih sladkišah (PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lučbar i ljekarnar u Trstu Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljac noćih, navadne jutranje hreputavice i grienih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalica, koji je ponadžaju. Zato treba uvijek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima natisnuto na jednoj strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom. Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svijeta. 42-48

Stanovanje

v prvem nadstropju hiš. št. 1, Via Molino piccolo, sestojee iz 2 sob in kuhinje od-daje se mirnej stranki od 24 avgusta t. l. naprej.

Pobližje izve se pri uradniku „Delal-skega podpornega društva“. 1-3

Vozni listi in tovarni listi v **Ameriko.**

Kraljevski belgijski poštni parobrod „RED STEARN LINIE“ iz Antverpena direktno v

New Jork & Philadelfijo

koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade. Na vprašanja odgovarja točno: koncesijonovani zastop 22-42

„Red Star Linie“

na Dunaju, IV Weyringergasse 17, ali pri

Josip-u Strasser-u

Speditionsbureau für die k. k. Staatsbahnen in Innsbruck.

IVAN GORIUP

PROSEK

ponuja iz svoje kleti na Opčinah okoli

100 hektolitrov

izvrstnega črnega vina, pridelek lastnih posestev v Rojanu. Natančneje se zve pri lastniku na Proseku, ali pri njegovemu pooblaščenču gosp. J. DANEU Opčina 175.

2 2

Zadnji čas

za nakupovanje izbornega pohištva vsake vrste in sloga, kajti v kratkem se prične premeščevanje bogatega skladišča pohištva

v ulici del Teatro št. 3 v Trstu

Ponižno udani

1 6

IGNAC KRON

Ilustrovani katalogi s ceniki vred dopošiljajo se zastop in franko.

Sve strojeve za gospodarstvo i vinogradarstvo!

Plugove, brane, valjke, strojeve za sijanje, za košnju, za obračanje sena, konjske grablje, tiskalnice za seno, mlatilnice, strojeve za vucitbu lokomobile, triere, mlinove za čiščenje žita, strojeve za trebljenje kuruze, Häckseovel strojeve za rezanje krme, mlinove za drobnu molju, strojeve za rezanje repe, mlinove za voče, tiskalnice, za voče, strojeve za tiskanje grozdja i vinske tiskalnice, tiskalnice za masline, strojeve proti peronospori, strojeve za lupljenje voča, spreme za sušenje voča i povrtja, vinske sisaljke, spreme za konobu, sisaljke za vodu, okrugle pile, decimalne tezulje, tezulje za blago, separatore za mleko, dizaljke za posudje, vrtače strojeve, samostalno djelujuće tiskalnice krme, prače strojeve, strojeve za čiščenje lana itd.

Sve izvrstno izvedeno. — Jamstvo, ugodni uvjeti za plačanje, doba pokusa!

Skladišče gospodarskih i vinogradarskih strojeva

Ig. Heller, Beč

12-20

II. Praterstrasse br. 78.

Begato ilustrovane, od 144 stranica, cieni u njemačom, talijanskom i slavenskom jeziku šalje se na zahtjev badava i franko. Solidna zastupstva ustrajati će se poavud.

Izdajatelj in odgovorni urednik Maks Cotič.

Tiskarna Dolenc v Trstu